

บทที่ 5

ผลกระทบด้านการเงิน

เงิน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อธุรกิจก่อสร้างเป็นอย่างสูง เพราะสัญญาจ้างจะมีการกำหนดวงเงินค่าก่อสร้างเป็นวงเงินรวมทั้งสิ้นไว้ ฝ่ายผู้ว่าจ้าง เงิน หมายถึงเงินงบประมาณ เงินกู้ หรือเงินช่วยเหลือ ที่นำมาใช้ประกวดราคาว่าจ้าง ฝ่ายผู้รับจ้าง เงิน หมายถึง เงินทุน รวมถึงภาษีและการไถ่ถอน เมื่อทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในสัญญาจ้างไปแล้ว ฝ่ายผู้ว่าจ้างก็ต้องควบคุมการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างให้ดำเนินการ เพื่อให้งานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสัญญา ภายใต้ข้อกำหนดเกี่ยวกับวงเงินที่กำกับไว้ในสัญญา ผู้รับจ้างก็ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการเงิน ซึ่งกำหนดไว้ในสัญญา และต้องควบคุมต้นทุน เพื่อให้งานเป็นไปตามแผนงานหรือวงงานตามที่ได้กำกับไว้ในสัญญา ซึ่งข้อกำหนดต่างๆ ที่มีผลด้านการเงินในแบบสัญญาจ้าง มีดังต่อไปนี้

ค่าจ้างและการจ่ายเงิน

ข้อกำหนดในแบบสัญญาจ้าง ข้อ 4. ค่าจ้าง และการจ่ายเงิน สำหรับสัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วย ค่าจ้างและการจ่ายเงิน มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้ว่าจ้างจ่ายเงินแก่ผู้รับจ้างเป็นรายเดือนตามเนื้องานที่ได้ทำเสร็จจริง โดยถือราคาต่อหน่วยที่ได้กำหนดไว้ในแบบแจ้งปริมาณงานและราคาเป็นเกณฑ์ โดยจะไม่เปลี่ยนแปลงราคาต่อหน่วย เนื่องจากมีจำนวน ปริมาณงานแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในสัญญา เว้นแต่กรณีที่กำหนดไว้ในสัญญา สำหรับสัญญาที่เป็นราคาเหมารวม ค่าจ้างและการจ่ายเงิน มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้ว่าจ้างจ่ายเงินแก่ผู้รับจ้างเป็นงวดๆตามวงงานที่กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคาซึ่ง FIDIC ไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ในเรื่องของค่าจ้างและการจ่ายเงิน

FIDIC (1977) กำหนดว่า วิศวกรควบคุมงานจะออกใบสำคัญให้ผู้รับจ้าง เพื่อใช้ในการขอรับเงินค่าจ้าง ภายหลังจากส่งมอบงานในแต่ละงวดงาน

สัญญาจ้างระบุข้อกำหนดนี้ไว้ในสัญญา เพื่อให้ผู้ว่าจ้างจ่ายเงินแก่ผู้รับจ้าง เมื่อผู้รับจ้างได้ปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในข้อกำหนด แต่ลักษณะของข้อกำหนดแบ่งเป็น 2 ลักษณะได้แก่ สัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วย และสัญญาที่เป็นราคาเหมารวม โดยสัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วย ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินค่าจ้างเป็นรายเดือน ตามเนื้องานที่ทำได้จริง ตามราคาต่อหน่วยที่กำหนดไว้ เว้นแต่เมื่อมีปริมาณงานในแต่ละรายการแตกต่างจากที่กำหนดไว้ในสัญญา ข้อกำหนดจะกำหนดอัตราราคาต่อหน่วยไว้ใหม่ สำหรับสัญญาที่เป็นราคาเหมารวม การจ่ายเงินจะระบุไว้เป็นงวด ๆ ให้ผู้ว่าจ้างกำหนดงวดงาน และงวดเงินตามความเหมาะสม แต่มักเกิดปัญหาต่อการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง เนื่องจากไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวกำกับไว้ จึงมีผลต่อฐานะการเงินของผู้รับจ้างเมื่อมีเงินทุนจำกัด หากผู้ว่าจ้างแบ่งงวดงานจำนวนน้อยงวด งวดเงินในแต่ละงวดจึงมีวงเงินสูง อีกทั้ง บางครั้งผู้ว่าจ้างกำหนดงวดงาน ไม่เหมาะสมกับงวดเงิน เช่น กำหนดปริมาณงานไว้มากกว่าค่าจ้างในงวดแรก ๆ จึงมีผลต่อฐานะการเงินของผู้รับจ้าง

จากการสำรวจผลกระทบในแง่ของผู้ว่าจ้าง พบว่าผู้ว่าจ้างร้อยละ 64 เห็นว่าข้อกำหนดเหมาะสม แต่ร้อยละ 70 มีข้อคิดเห็นว่าควรระบุเวลาการจ่ายเงินแก่ผู้รับจ้าง ภายหลังจากได้รับตรวจงาน เพราะผู้ว่าจ้างร้อยละ 47 เห็นว่าจะมีผลต่อฐานะการเงินของผู้รับจ้าง รวมถึงการจ่ายเงินแก่ลูกจ้าง และการจัดหาวัสดุ และจากการสำรวจผู้ว่าจ้างร้อยละ 87 เห็นว่า สัญญาแบบมีสูตรปรับราคางานก่อสร้างจะมีประโยชน์ ทางการเงินต่อผู้รับจ้าง หากมีค่างานก่อสร้างเปลี่ยนแปลง

ผลกระทบในแง่ของผู้รับจ้าง จากการสำรวจพบว่าผู้รับจ้างร้อยละ 55 เห็นว่า สัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วย ข้อกำหนดเกี่ยวกับราคาต่อหน่วยที่แตกต่างไปไม่เหมาะสม แต่ไม่สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมอย่างเด่นชัดได้ และจากการสำรวจพบว่าผู้รับจ้างเห็นว่าผู้ว่าจ้างควรกำหนดระยะเวลาการจ่ายเงิน เพราะผู้รับจ้างอาจได้รับเงินค่าจ้างล่าช้า และสัญญาจ้างแบบมีสูตรปรับราคางานก่อสร้างมีประโยชน์ต่อผู้รับจ้าง ทางการเงินสามารถขอเงินชดเชยได้ และสำหรับสัญญาที่เป็นราคาเหมารวมนั้น พบว่า

ผู้รับจ้างเห็นว่าผู้ว่าจ้างบางราย กำหนดปริมาณงานไม่เหมาะสมกับวงเงินร้อยละ 38 มีการกำหนด
 ให้งานในแต่ละงวดงานไม่ชัดเจนร้อยละ 40 และการแบ่งงวดงานไม่สอดคล้องกันร้อยละ 38

แนวปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่า ข้อกำหนดมีความเหมาะสม แต่ควรกำหนดระยะเวลาการจ่ายเงินต่อผู้
 รับจ้างภายหลังส่งมอบงาน และสัญญาแบบมีสูตรปรับราคาต้นทุนก่อสร้าง มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน
 สำหรับกรณีที่เป็นสัญญาแบบราคาเหมาส่วนนั้น พบปัญหาเกิดจากผู้ว่าจ้างกำหนดกฎเกณฑ์ของแต่ละหน่วย
 งาน ที่อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าส่วนราชการในการแบ่งงวดงาน และงวดเงินซึ่งมิใช่เกิดจากข้อกำหนด
 ดังนั้น ข้อกำหนดจึงควรมีกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการแบ่งงวดงานและงวดเงินไว้ เช่นกำหนดงวดเงินเป็นอัตรา
 ร้อยละของเงินค่าจ้าง เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากส่วนราชการส่วนใหญ่ มักว่าจ้างเป็นแบบราคาเหมาส่วน

เงินค่าจ้างล่วงหน้า

ข้อกำหนดในแบบสัญญาจ้าง ข้อ 5. เงินค่าจ้างล่วงหน้ามีจุดประสงค์เพื่อให้ราคาค่าก่อสร้าง
 ลดลง เนื่องจากผู้รับจ้างมีเงินทุน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานตามสัญญาในตอนแรก ก่อนการ
 ำได้รับเงินค่าจ้างในเดือนแรกกรณีสัญญาที่เป็นราคาต่อหน่วย หรือค่าจ้างงวดแรกสำหรับสัญญาที่เป็นราคา
 เหมาส่วน โดยผู้รับจ้างต้องวางหลักประกันการรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าเต็มจำนวนให้แก่ผู้ว่าจ้าง และ
 กำหนดให้ผู้รับจ้างใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานตามสัญญาเท่านั้น

FIDIC (1977) กำหนดว่า ผู้ว่าจ้างจะจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้าเพื่อให้ผู้รับจ้างนำไปใช้เป็น
 ค่าใช้จ่ายในการจัดหาเครื่องจักรและวัสดุ และผู้รับจ้างจะต้องชำระคืนเป็นประจำทุกเดือนจากเงินค่า
 จ้างโดยผ่านวิศวกรควบคุมงาน

มาผ พงศทัต (2528) กล่าวว่า เงินค่าจ้างล่วงหน้าส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับงานก่อสร้างของราชการ ที่จะช่วยให้ผู้รับเหมาไม่ต้องไปสำรองเงินกู้เพิ่มขึ้นอีกโดยไม่จำเป็น ก็จะมีส่วนช่วยให้ผู้รับจ้างไม่ต้องมาคืดดอกเบี้ยเพิ่มในงานโดยไม่จำเป็น ทั้งนี้ ก็เพราะเงินงบประมาณของทางราชการนั้นได้มาเป็นรายปีจะใช้จ่ายต้นปีหรือปลายปีก็มีผลเท่ากัน โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยเหมือนภาคเอกชน

ข้อกำหนดเกี่ยวกับเงินค่าจ้างล่วงหน้านี้ ให้อำนาจหัวหน้าส่วนราชการตัดออก หรือใส่ไว้ตามความเหมาะสม แต่เมื่อดูจากจุดประสงค์ของข้อกำหนดแล้ว เงินค่าจ้างล่วงหน้าจะนำมาใช้ในข้อกำหนดคนสัญญา เพราะมีผลดีในแง่อาจทำให้ค่าก่อสร้างลดลง เนื่องจากผู้รับจ้างมีกระแสเงินสดเป็นเงินทุนตอนเริ่มดำเนินงานตามสัญญา แต่อาจมีผลในแง่ผู้รับจ้างอาจทิ้งงาน แต่เมื่อถึงหลักประกันการรับเงินค่าจ้างล่วงหน้าเต็มจำนวนแล้ว จึงไม่มีผลหากผู้รับจ้างละทิ้งงาน

จากการสำรวจผลกระทบในแง่ผู้ว่าจ้าง พบว่า ผู้ว่าจ้างเห็นว่าการจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้า มีผลทำให้การปฏิบัติงานตามสัญญาของผู้รับจ้างลดลงตัวขึ้นร้อยละ 72 อีกทั้งเป็นการทำให้มีผู้สนใจเข้าแข่งขันมากขึ้นร้อยละ 49 และมีผลทำให้ค่าก่อสร้างลดลงร้อยละ 47 แต่ในแง่การตรวจสอบการใช้จ่ายจากการสำรวจปรากฏผลไม่เด่นชัดว่าผู้ว่าจ้างสามารถตรวจสอบได้

ผลกระทบในแง่ผู้รับจ้าง พบว่า การจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้ามีผลทำให้การปฏิบัติงานของผู้รับจ้างลดลงตัวร้อยละ 72 และทำให้ค่าก่อสร้างลดลงร้อยละ 34 และมูลค่าที่ผู้ว่าจ้างกำหนดเหมาะสมร้อยละ 68 แต่ในแง่ของการเข้าตรวจสอบการใช้จ่ายเงินล่วงหน้า ผู้รับจ้างร้อยละ 55 เห็นว่าเป็นสิทธิของผู้รับจ้างโดยไม่ต้องแสดงหลักฐาน

แนวปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่า ทั้งฝ่ายผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างเห็นว่าการจ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้ามีผลให้การปฏิบัติงานของผู้รับจ้างลดลงตัว และทำให้ค่าก่อสร้างลดลง ซึ่งตรงกับจุดประสงค์ของข้อกำหนด ดังนั้น ข้อกำหนดเกี่ยวกับเงินค่าจ้างล่วงหน้าจึงมีความเหมาะสมในทุกสัญญาจ้าง

การหักเงินประกันผลงาน

ข้อกำหนดในแบบสัญญาจ้าง ข้อ 6. การหักเงินประกันผลงานมีจุดประสงค์เพื่อป้องกันผู้รับจ้าง ละทิ้งงาน และเพื่อเป็นหลักประกันผลงานขณะผู้รับจ้างปฏิบัติงานตามสัญญา ซึ่งข้อกำหนดนี้ FIDIC ไม่ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ในเรื่องการหักเงินประกันผลงาน

Clough , R. (1970) กล่าวว่า เจ้าของงานถือว่าเงินประกันผลงานเป็นเงินเพื่อใช้ในการแก้ไขงานที่ไม่สมบูรณ์ หรือเงินที่เตรียมไว้สำหรับจ่ายแทนผู้รับจ้าง กรณีถูกเรียกร้องจากบุคคลร่วม งานอื่นๆ หรือประกันความเสียหายเสมือน หรือความเสียหายที่เกิดแก่ผู้รับจ้างรายอื่น หรือเพื่อป้องกันการเรียกร้องจากผู้รับเหมาเอง

ข้อกำหนดนี้ ให้อำนาจหัวหน้าส่วนราชการตัดออก หรือใส่ไว้ตามความเหมาะสม แต่เมื่อจุดประสงค์ของข้อกำหนด จะพบว่า เป็นเงินที่ผู้ว่าจ้างหักไว้ เพื่อเป็นการประกันผลงานในงวดงานนั้น ๆ และงวดงานที่ผ่านมา ซึ่งจะพบว่าเข้าซ้อนกันกับหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาหรือป้องกันการละทิ้งงาน อีกทั้ง อัตราร้อยละ 10 ของเงินที่จะต้องจ่ายในงวดนั้นเมื่อตราสูง แต่ไม่ระบุไว้เป็นเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา จึงไม่เป็นธรรมต่อผู้รับจ้าง หากหัวหน้าส่วนราชการเห็นความเหมาะสม และใส่ไว้เป็นข้อกำหนดในสัญญาในภายหลัง และการหักเงินประกันผลงาน จะทำให้มีผลต่อฐานะการเงินของผู้รับจ้าง เนื่องจากได้รับเงินค่าจ้างไม่เต็มจำนวน อาจส่งผลให้การจัดซื้อวัสดุ การจ่ายเงินแก่ลูกจ้างไม่คล่องตัว อาจมีผลให้งานตามสัญญาล่าช้า อีกทั้งเป็นเงินประกันที่ซ้ำซ้อน ดังได้กล่าวมาแล้ว

จากการสำรวจ ผลกระทบในแง่ของผู้ว่าจ้าง พบว่าผู้ว่าจ้างร้อยละ 69 เห็นว่าการหักเงินประกันผลงาน มีประโยชน์ต่อการควบคุมการปฏิบัติงานตามสัญญาของผู้รับจ้าง และผู้ว่าจ้างร้อยละ 64 เห็นว่ามูลค่าเงินประกันผลงานในอัตราร้อยละ 10 ของเงินที่จะต้องจ่ายในงวดนั้นเหมาะสม

ผลกระทบในแง่ของผู้รับจ้าง จากการสำรวจพบว่า ผู้รับจ้างร้อยละ 62 เห็นว่าผู้ว่าจ้างหักเงินประกันผลงานจะไม่เป็นธรรมต่อผู้รับจ้าง เพราะผู้ว่าจ้างมีหลักประกันการปฏิบัติงานตามสัญญา และการรับประกันความชำรุดบกพร่องของงานจ้างอยู่แล้ว และผู้รับจ้างร้อยละ 53 เห็นว่ามูลค่าเงินประกันผลงานมีอัตราสูงเกินไป

จากการสัมภาษณ์รัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง จะกำหนดการหักเงินประกันผลงานเฉพาะกรณีที่ผู้รับจ้างปฏิบัติงานล่าช้ากว่าแผนงานหรืองวดงาน และจะคืนให้เมื่อผู้รับจ้างเร่งปฏิบัติงานจนทันกำหนดที่ระบุไว้ในงวดงาน

แนวปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่า ความเห็นของทั้งสองฝ่ายไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทั้งในแง่ความเหมาะสมและมูลค่า ดังนั้นถ้าผู้ว่าจ้างจะกำหนดไว้ในสัญญา ควรระบุไว้เป็นเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคา และมูลค่าเงินประกันผลงานควรลดลง และควรมีการหักเงินประกันผลงาน เมื่อผู้รับจ้างปฏิบัติงานล่าช้ากว่ากำหนดเวลาที่ระบุไว้ในงวดงาน แทนการหักเงินประกันผลงาน

การจ่ายเงินแก่ลูกจ้าง

ข้อกำหนดแบบสัญญาจ้าง ข้อ 12. การจ่ายเงินแก่ลูกจ้างนี้ มีจุดประสงค์เพื่อให้ลูกจ้างของผู้รับจ้างได้รับความคุ้มครองในเรื่องเงินค่าจ้าง ในอัตราที่ได้ตกลงหรือทำสัญญาไว้ และให้ผู้รับจ้างทบทวนกับลูกจ้าง เพื่อให้ลูกจ้างได้รับค่าสินไหมทดแทน เมื่อเกิดอุบัติเหตุ หรืออันตรายใดๆ ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดของ FIDIC เกี่ยวกับการประกันภัยสำหรับลูกจ้าง จึงเป็นข้อกำหนดที่ส่งผลกระทบต่องานตามสัญญาตลอดตัว และรวดเร็ว เนื่องจากลูกจ้างของผู้รับจ้างได้รับความคุ้มครอง

FIDIC (1977) กำหนดว่าผู้รับจ้างจะต้องทำประกันภัยแก่ลูกจ้างรวมทั้งลูกจ้างของผู้รับเหมา
ช่วง เพื่อประกันต่ออุบัติเหตุหรือภัยอันตรายใดๆต่อคนงาน ที่ผู้รับจ้างได้จ้างมาทำงาน

การจ่ายเงินแก่ลูกจ้าง เป็นข้อกำหนดที่ผู้ว่าจ้างใช้เป็นเครื่องมือควบคุมการปฏิบัติงาน ของผู้
รับจ้างให้ดำเนินไปอย่างไม่มีหยุดชะงักจากการปฏิบัติงานของลูกจ้าง ที่ผู้รับจ้างได้จ้างมาปฏิบัติงาน อีกทั้ง
เพื่อให้ความคุ้มครองลูกจ้างทุกคน ด้วยการกำหนดให้ผู้รับจ้างทำประกันภัยลูกจ้าง

จากการสำรวจผลกระทบในแง่ผู้ว่าจ้าง พบว่าข้อกำหนดทำให้การปฏิบัติงานตามสัญญาของ
ผู้รับจ้างในแง่ลูกจ้างของผู้รับจ้างได้รับความคุ้มครองค่าจ้างร้อยละ 66 และความเสียหายจากการปฏิบัติ
งาน และผู้ว่าจ้างร้อยละ 90 เห็นว่ามีผลดีทำให้คนงานของผู้รับจ้างได้รับความคุ้มครองค่าจ้าง และค่า
เสียหายจากการเกิดอุบัติเหตุ

ผลกระทบในแง่ผู้รับจ้าง จากผลการสำรวจพบว่า ข้อกำหนดมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน
ของผู้รับจ้างไม่เด่นชัดนัก แต่เมื่อดูจากผู้รับจ้างที่ได้รับผลกระทบจากข้อกำหนดไม่มีเหตุผลเด่นชัด ดังนั้น
ข้อกำหนดจึงมีความเหมาะสม

แนวปฏิบัติ

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจ่ายเงินแก่ลูกจ้าง ไม่มีผลกระทบแต่ประการใดต่อผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง
จึงเป็นข้อกำหนดที่เหมาะสม

ค่าปรับและค่าเสียหาย

ข้อกำหนดแบบสัญญาจ้าง ข้อ 17. และข้อ 19. ค่าปรับและค่าเสียหาย มีจุดประสงค์
เพื่อเป็นเครื่องมือให้ผู้รับจ้าง เฝ้าระวังการทำงานให้แล้วเสร็จทันภายในกำหนดเวลา เพราะหากผู้รับจ้าง

ไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา และผู้ว่าจ้างยังมิได้บอกเลิกสัญญา ผู้รับจ้างจะต้องชำระค่าปรับ และค่าเสียหายให้แก่ผู้ว่าจ้าง ตามจำนวนเงินที่กำหนดไว้ในสัญญา จากเงินค่าจ้างที่ค้างจ่าย หรือจากเงินประกันผลงาน หรือจากหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา

FIDIC (1977) กำหนดว่าผู้รับจ้างจะต้องชำระค่าปรับเป็นรายวันเมื่อปฏิบัติงานไม่แล้วเสร็จ ตามกำหนดเวลาจากจำนวนเงินใดๆ ที่ครบกำหนดหรือใกล้ครบกำหนดที่จะชำระแก่ผู้รับจ้าง

ค่าปรับ เป็นเครื่องมือของทางราชการที่ใช้บังคับคู่สัญญา ที่อาจเกิดผลกระทบเมื่อผู้รับจ้างหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามสัญญา เนื่องจากผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา เมื่อผู้ว่าจ้างยังมิได้บอกเลิกสัญญา และผู้รับจ้างยังคงต้องชำระค่าใช้จ่าย ในการควบคุมงาน และค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้รับจ้างทำงานล่าช้า เพื่อดำเนินงานตามสัญญาให้แล้วเสร็จ ในส่วนที่เกินค่าปรับอีกด้วย จึงมีผลค้ำประกันงานตามสัญญาสามารถดำเนินการต่อไปได้จนแล้วเสร็จ โดยค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้าง

จากการสำรวจผลกระทบในแง่ผู้ว่าจ้าง พบว่าผู้ว่าจ้างร้อยละ 68 เห็นว่าอัตราค่าปรับตามที่ผู้ว่าจ้างใช้กำหนดในสัญญานั้น คุ่มค่าและเพียงพอต่อความล่าช้าและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เนื่องจากผู้รับจ้างทำงานไม่แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา และร้อยละ 72 เห็นว่ามูลค่าตามที่กำหนดไว้ในระเบียบเหมาะสมกับมูลค่าของงานจ้างตามสัญญาแล้ว และจากการสำรวจยังพบว่าผู้ว่าจ้างร้อยละ 70 เห็นว่า การหักเงินค่าปรับเป็นเครื่องมือเตือน และควบคุมให้ผู้รับจ้างปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จ ตามกำหนดเวลาในสัญญา ร้อยละ 79 และเห็นว่าการหักเงินค่าปรับควรดำเนินการจนถึงการบอกเลิกสัญญา สำหรับการกำหนดค่าเสียหายนั้น จากการสำรวจพบว่า ผู้ว่าจ้างร้อยละ 60 เคยใช้สิทธิเรียกค่าเสียหายจากผู้รับจ้างจากเงินที่ค้างจ่าย หรือเงินประกันจากผู้รับจ้าง

ผลกระทบในแง่ผู้รับจ้าง พบว่า ผู้รับจ้างเห็นว่าข้อกำหนดเกี่ยวกับค่าปรับในแบบสัญญาจ้างมีความเหมาะสมและไม่เหมาะสมในอัตราเท่าเทียมกันร้อยละ 49 แต่เมื่อสำรวจความคิดเห็นเรื่องความไม่เหมาะสมของค่าปรับ บราวกันไม่มีเหตุผลใดเด่นชัดและจากการสำรวจเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหาย

พบว่าผู้รับจ้างร้อยละ 59 เห็นว่าข้อกำหนดเหมาะสมแล้ว เพราะเมื่อดูผลจากการสำรวจผู้รับจ้างในแง่ความไม่เหมาะสม ปรากฏผลไม่เด่นชัดว่าเพราะเหตุใด

แนวปฏิบัติ

จากการศึกษา พบว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับค่าปรับและค่าเสียหาย ไม่ส่งผลกระทบต่อขั้นตอนการ เงินแต่ประการใดทั้งฝ่ายผู้รับจ้างและผู้ว่าจ้าง ดังนั้น ข้อกำหนดเกี่ยวกับค่าปรับ และการกำหนดค่าเสียหาย ถึงแม้จะซ้ำซ้อนแต่ยังคงมีความเหมาะสม

ความบกพร่องของแบบรูปและรายการละเอียด

ข้อกำหนดในแบบสัญญาจ้าง ข้อ 14. จุดประสงค์ของข้อกำหนดนี้ เพื่อให้ผู้รับจ้างรับภาระ ค่าใช้จ่ายใดๆ ที่เพิ่มขึ้นจากความผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อน ของแบบรูปและรายการละเอียดที่เกิดขึ้นจาก เอกสารแนบท้ายสัญญา

สัญญาจ้างกำหนดให้ผู้รับจ้างต้องรับภาระค่าใช้จ่าย ที่เกิดจากความผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อน ของแบบรูปและรายการละเอียดนั้น น่าจะไม่ใช่เป็นธรรมต่อผู้รับจ้าง เพราะในขั้นตอนการออกแบบนั้นผู้รับจ้างมิได้มีส่วนรับรู้ และในขั้นตอนการประกวดราคานั้น ผู้รับจ้างก็มีเวลาจากัดดำเนินการตรวจสอบ และ ทาความเข้าใจ เนื่องจากต้องใช้เวลาในการคำนวณราคาค่าก่อสร้าง ดังนั้น ภายหลังจากลงนามในสัญญา ผู้รับจ้างจึงมักพบความผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อน ของแบบรูปและรายการละเอียดเสมอ ซึ่งต้องส่งผลให้ ผู้รับจ้างต้องทำ SHOP DRAWING เพื่อให้ผู้ว่าจ้างวินิจฉัยก่อนดำเนินงาน

FIDIC (1977) กำหนดว่า ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากความล่าช้าจากการวินิจฉัยใดๆ ที่เกิดจากผู้ว่าจ้าง วิศวกรควบคุมงานจะตัดสินจำนวนค่าใช้จ่ายนั้น เพื่อนำมารวมเข้ากับราคาของสัญญาจ้าง

จากการสำรวจผลกระทบในแง่ผู้ว่าจ้าง พบว่าผู้ว่าจ้างร้อยละ 64 เห็นว่าข้อกำหนดเกี่ยวกับแบบรูปและรายการละเอียดคลาดเคลื่อน เหมาะสมแล้ว

ผลกระทบในแง่ผู้รับจ้าง จากการสำรวจ พบว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับแบบรูปและรายการละเอียดคลาดเคลื่อน ไม่เหมาะสมไม่เป็นธรรมร้อยละ 79 เพราะเป็นความผิดของผู้ว่าจ้างร้อยละ 59 และผู้รับจ้างไม่สามารถเรียกค่าใช้จ่ายใดๆเพิ่มได้ร้อยละ 45 และจากการสำรวจยังพบว่า ผู้รับจ้างร้อยละ 68 ต้องการให้เรียกค่าใช้จ่ายเพิ่มได้ หากความผิดพลาดนั้นเกิดขึ้นขั้นตอนการออกแบบของผู้ว่าจ้าง

แนวปฏิบัติ

จากการศึกษา พบว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับแบบรูป และรายการละเอียด มีผลกระทบทางการเงินต่อผู้รับจ้าง เนื่องจากความผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนเกิดจากผู้ว่าจ้าง ดังนั้นจึงควรมีให้ผู้รับจ้างได้รับเงินชดเชยได้หากความผิดพลาดนั้น เกิดขึ้นขั้นตอนการออกแบบ

งานพิเศษและการแก้ไขงาน

ข้อกำหนดแบบสัญญาจ้าง ข้อ 16. งานพิเศษและการแก้ไขงานนี้ มีจุดประสงค์เพื่อให้มีการกำหนดอัตราค่าจ้างหรือราคาไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้สำหรับงานพิเศษ หรืองานที่เพิ่มขึ้น หรือตัดทอนลง หรือเพื่อให้มีการตกลงกันใหม่ เมื่อสัญญาไม่ได้กำหนดไว้ และในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ ให้ผู้ว่าจ้างกำหนดอัตราค่าจ้างที่ผู้รับจ้าง

FIDIC (1977) กำหนดว่า การประเมินราคาของการเปลี่ยนแปลง จะใช้มูลค่าตามราคาที่มีในสัญญา ถ้างานนั้นมีลักษณะเหมือนกันในความเห็นของวิศวกรควบคุมงาน ถ้าผู้รับจ้างไม่ยอมรับทั้งสองฝ่ายจะตกลงกำหนดอัตราหรือราคากันใหม่ และในกรณีที่ตกลงกันไม่ได้ วิศวกรควบคุมงานจะกำหนดอัตรา

หรือราคาตามความเหมาะสม ถ้างานที่เพิ่มเติมใหม่มีเงื่อนไขแตกต่างไป คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะตกลง กำหนดอัตราหรือราคากันใหม่

สัญญาจ้างกำหนดค่าให้อัตราจ้าง หรือราคาที่กำหนดไว้ในสัญญา สำหรับงานพิเศษ หรืองาน ที่เพิ่มเติมขึ้น หากสัญญาไม่ได้กำหนดไว้ ให้ตกลงกำหนดอัตราหรือราคากันใหม่ เพื่อความเหมาะสม และถ้าตกลงกันไม่ได้ผู้ว่าจ้างจะกำหนดอัตราจ้าง หรือราคาตายตัวตามแต่ผู้ว่าจ้าง จะเห็นว่าเหมาะสม และถูกต้อง และให้ผู้รับจ้างปฏิบัติตาม หรือใช้สิทธิกรณีพิพาทและอนุญาโตตุลาการได้ สำหรับการกำหนด ไว้ในสัญญานั้น สามารถลดข้อโต้แย้งได้ แต่ผู้รับจ้างอาจเสียเปรียบ เพราะเป็นราคาเดิมตอนยื่นซอง ประกวดราคา แต่กรณีไม่กำหนดไว้ และมีการตกลงกันใหม่นั้นเหมาะสมในด้านหลักการ แต่ผู้รับจ้างอาจ ต้องยินยอมปฏิบัติตาม เพราะไม่มีอำนาจต่อรอง

จากการสำรวจผลกระทบในแง่ของผู้ว่าจ้าง พบว่า ผู้ว่าจ้างบางส่วนร้อยละ 42 เคยประสบ ปัญหาการกำหนดอัตราหรือราคา เนื่องจากงานที่เพิ่มขึ้นมีเงื่อนไขการทำงานที่แตกต่างไปจากเดิม แต่ เงื่อนไขในการใช้กำหนดอัตราจ้าง หรือราคาสำหรับงานที่เพิ่มขึ้นที่เป็นปัญหาไม่เด่นชัด

ผลกระทบในแง่ของผู้รับจ้าง พบว่า ผู้รับจ้างร้อยละ 49 เห็นว่าไม่เป็นธรรมเพราะต้องยอมรับ และปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ว่าจ้าง และจากการสำรวจยังพบว่า ผู้รับจ้างร้อยละ 60 ต้องการให้มีการ กำหนดอัตราจ้างหรือราคากันใหม่ ไม่ควรกำหนดไว้ในสัญญาสำหรับงานที่เพิ่มเติมขึ้น

แนวปฏิบัติ

จากการศึกษา พบว่า งานพิเศษและการแก้ไขงาน มีผลกระทบต่อการเงินของผู้รับจ้าง เนื่อง จากการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ว่าจ้าง ดังนั้น กรณีผู้ว่าจ้างสั่งให้ผู้รับจ้างทำงานพิเศษ หรือแก้ไขงานควร ให้มีการเจรจาตกลงราคากันใหม่ ไม่ควรกำหนดอัตราจ้างหรือราคาไว้ในสัญญา

ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาข้อกำหนดอื่นๆ ในแบบสัญญาจ้างของสำนักนายกรัฐมนตรี และแบบสัญญาจ้างอื่นที่มีผลกระทบต่อการเงิน มีดังต่อไปนี้

1. การจ้างช่วง ผู้รับจ้างสามารถเอางานทั้งหมดหรือบางส่วนแห่งสัญญานี้ ไปจ้างช่วงอีกต่อหนึ่ง โดยขอรับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้างก่อน แต่ผู้รับจ้างยังคงรับผิดชอบความผิดและความประมาทเลินเล่อของผู้รับจ้างช่วงทุกประการ ซึ่งการกำหนดให้ผู้รับจ้างขอความยินยอมจากผู้ว่าจ้างนี้มีผลให้ผู้รับจ้างเพิ่มความระมัดระวังในการคัดเลือกผู้รับจ้างช่วง ซึ่งจะทาให้ผู้รับจ้างได้ว่าจ้างผู้รับจ้างช่วงที่ดีมีความชำนาญ อันจะส่งผลให้ความผิดและความประมาทเลินเล่อของผู้รับจ้างช่วงลดลงด้วย ซึ่งจะมีผลต่อการเงินของผู้รับจ้าง อันจะส่งผลให้ความผิดและความประมาทเลินเล่อของผู้รับจ้างช่วงลดลงด้วย ซึ่งจะมีผลต่อการเงินของผู้รับจ้าง อันจะมีความสูญเสียน้อยลง จึงเป็นข้อกำหนดที่เหมาะสม

2. การควบคุมงานของผู้รับจ้าง ในระหว่างการทำงานที่รับจ้าง ผู้รับจ้างจะต้องจัดให้มีผู้แทนซึ่งทำงานเต็มเวลาเป็นผู้ควบคุมงาน แต่ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะขอให้ผู้รับจ้างเปลี่ยนตัวผู้แทนโดยไม่คิดราคาเพิ่มจากการเปลี่ยนตัวผู้แทนดังกล่าว ซึ่งการขอเปลี่ยนตัวผู้แทนนี้ มีผลให้ผู้รับจ้างต้องรีบทำการเปลี่ยนตัวผู้แทนส่งผลให้ผู้รับจ้างมีค่าใช้จ่ายเพิ่มในการจัดหาผู้ควบคุมงาน แต่ไม่สามารถคิดราคาเพิ่มได้ เมื่อคำนึงถึงสิทธิของผู้ว่าจ้าง การขอให้ผู้รับจ้างเปลี่ยนตัวผู้แทนนี้ เพื่อให้งานตามสัญญาได้รับการควบคุมอย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลาแล้ว จึงยังคงเป็นข้อกำหนดที่เหมาะสม แม้จะส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้างก็ตาม

3. การควบคุมงานโดยผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างมีอำนาจที่จะตรวจสอบ และควบคุมงานเพื่อให้เป็นไปตามเอกสารสัญญา และมีอำนาจที่จะสั่งแก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม หรือตัดทอนซึ่งงานตามสัญญานี้ หากผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตาม ผู้ว่าจ้างมีอำนาจสั่งหยุดกิจการนั้นชั่วคราวได้ ซึ่งอำนาจการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือสั่งหยุดงานนี้ มีผลต่อการเงินของผู้รับจ้างที่เปลี่ยนแปลงไป เช่นมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นจากการเพิ่มเติมงาน แต่ข้อกำหนดมิได้กล่าวถึงค่าใช้จ่ายที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้ง การสั่งหยุดกิจการ ย่อมส่งผลต่อ

ค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้าง เช่น ค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าดำเนินการของผู้รับจ้างเพิ่มขึ้น ดังนั้น ในการสั่งหยุดกิจการชั่วคราว หากเกิดจากความบกพร่องหรือผิดพลาดจากผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้างควรจึงได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น

4. ความรับผิดชอบของผู้รับจ้าง ข้อกำหนดระบุให้ผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบ ต่ออุบัติเหตุความเสียหายหรือภัยอันตรายใดๆ อันเกิดจากการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง และต้องรับผิดชอบต่อความเสียหาย จากการกระทำของลูกจ้างของผู้รับจ้าง ซึ่งมีผลต่อการเงินของผู้รับจ้างที่ต้องง้่าจ่ายเพื่อการซ่อมแซมให้คืนดี หรือเปลี่ยนให้ใหม่โดยค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้างเอง แม้ความเสียหายนั้นๆจะเกิดขึ้นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ตาม สำหรับกรณีเหตุสุดวิสัย ผู้รับจ้างสามารถขอขยายเวลาทำการออกไปได้ ดังนั้น จึงควรให้ผู้รับจ้างได้รับค่าชดเชยจากความเสียหายที่เกิดจากเหตุสุดวิสัย เช่นเดียวกับการขยายเวลาทำการ

5. สิทธิของผู้ว่าจ้างภายหลังบอกเลิกสัญญา ในกรณีที่ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญา ผู้ว่าจ้างอาจทำงานนั้นเอง หรือว่าจ้างผู้อื่นให้ทำงานนั้นต่อจนแล้วเสร็จได้ และผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบต่อค่าเสียหายต่างๆที่เกิดขึ้น และค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ในการทำงานนั้นต่อให้แล้วเสร็จตามสัญญา ซึ่งการกำหนดให้ผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบค่าเสียหายต่างๆที่เกิดขึ้นนี้ สัญญาไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนจึงไม่มีขอบเขตความรับผิดชอบที่เกิดขึ้น ดังนั้น สัญญาจ้างจึงควรระบุ เช่น ความเสียหายที่ผู้ว่าจ้างพึงมีจากการใช้ประโยชน์สิ่งก่อสร้างเป็นรายวัน เช่นเดียวกับค่าปรับ เป็นต้น

6. สัญญาแบบปรับราคา สัญญาแบบปรับราคาได้ เป็นสัญญาที่ให้ทำการปรับราคาค่างานได้ เนื่องจากมีค่างานเปลี่ยนแปลงไป โดยกำหนดเงื่อนไขไว้ให้ทำการปรับราคาค่างานให้แปรเปลี่ยนไปได้ เมื่อนำผลของดัชนีค่าครองชีพ หรือดัชนีราคาวัสดุที่ผลิตในประเทศ หรือราคาโดยตรงของวัสดุก่อสร้างต่างๆมาแทนในสูตรที่กำหนดของงานแต่ละประเภท ถ้าเปอร์เซ็นต์ของค่างานเปลี่ยนแปลงไปจากเกณฑ์ที่กำหนด ก็จะมีการเพิ่มลดค่างานในงวดที่ส่งมอบ ซึ่งมีผลต่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายที่จะมีการเพิ่ม หรือลดค่างานในงวดงานตามช่วงเวลาที่กำหนด จึงเป็นสัญญาที่มีประโยชน์ทั้งสองฝ่าย

ข้อกำหนดของ FIDIC ที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาข้อกำหนดของ FIDIC ที่เกี่ยวข้องด้านการเงินนั้นพบว่า ไม่ได้กล่าวไว้เป็นเงื่อนไขเฉพาะด้านการเงินแต่ประการใด ซึ่งแตกต่างจากข้อกำหนดในสัญญาจ้างของราชการที่กล่าวไว้เป็นข้อกำหนดเฉพาะ เช่นข้อกำหนดเกี่ยวกับค่าจ้างและการจ่ายเงิน เงินค่าจ้างล่วงหน้า การหักเงินประกันผลงาน แต่ FIDIC กำหนดไว้ในข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการเงินไว้ในเงื่อนไขของ พันธะทั่วไป วัสดุ ความล่าช้า และผู้วิจัยพบว่า มีข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการเงิน แต่ไม่ได้กล่าวไว้ในแบบสัญญาจ้างของราชการ ดังต่อไปนี้

1. การประกันภัยสำหรับงานและเครื่องจักรของผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างจะต้องทำประกันภัยในนามผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง เพื่อให้มีผลคุ้มครองภัยเกี่ยวกับงานก่อสร้างทั้งหมด ซึ่งเกิดความสูญเสียหรือความเสียหายใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นกับงานตามสัญญา
2. การประกันภัยบุคคลที่สาม ผู้รับจ้างจะต้องประกันในนามผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง เพื่อคุ้มครองความสูญเสียหรือความเสียหายต่อทรัพย์สินต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานตามสัญญา นอกเหนือจากการประกันภัยงานและเครื่องจักรของผู้รับจ้างดังที่กล่าวมาแล้ว
3. จำนวนค่าสุดของการประกันภัย ผู้รับจ้างต้องทำประกันภัย เป็นจำนวนอย่างน้อยที่สุดตามที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขของการประกวดราคา
4. ประมาณการกระแสเงินสดที่ต้องทำเสนอ ผู้รับจ้างต้องจัดทำรายละเอียดประมาณการกระแสเงินสดของค่างานทั้งหมด ซึ่งผู้รับจ้างได้รับภายใต้สัญญาจ้างให้วิศวกรควบคุมงานทราบและต้องทำการปรับปรุงทุก 3 เดือน หากวิศวกรควบคุมงานต้องการทราบ
5. ค่าใช้จ่ายจากการส่งและการทดสอบตัวอย่าง ผู้รับจ้างจะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดส่งและการทดสอบตัวอย่างตามที่ระบุไว้ในสัญญาจ้างทั้งหมด
6. ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากความล่าช้า เนื่องจากการส่งมอบพื้นที่ ผู้ว่าจ้างจะต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดจากความล่าช้า เนื่องจากการส่งมอบพื้นที่ให้ผู้รับจ้างเข้าปฏิบัติงาน

7. ค่าสิทธิบัตร ค่าธรรมเนียม และค่าภาคหลวง ผู้รับจ้างจะต้องรับภาระค่าสิทธิบัตร ค่าธรรมเนียม และค่าภาคหลวงต่างๆในระหว่างปฏิบัติงาน เว้นแต่ภาระดังกล่าวเกิดจากการทำตามแบบหรือข้อกำหนดแห่งสัญญาจ้าง

8. ความเสียหายต่อเส้นทางขนส่ง ผู้รับจ้างจะต้องชำระค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซม ปรับปรุง ความเสียหาย ที่เกิดกับเส้นทางขนส่งสิ่งของต่างๆเข้าสู่พื้นที่ก่อสร้าง

9. ค่าใช้จ่ายสำหรับเส้นทางชั่วคราว ผู้รับจ้างต้องรับภาระค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมทั้งหมด สำหรับทางออกพิเศษ หรือทางชั่วคราวที่ผู้รับจ้างต้องการ

10. การว่าจ้างพนักงานและคนงาน ผู้รับจ้างจะต้องจัดการว่าจ้างพนักงาน และแรงงาน ทั้งปวง รวมทั้งการจ่ายเงินค่าจ้าง ที่พักอาศัย อาหาร และการขนส่งแรงงานทั้งหลาย

สรุป

จากการศึกษาผลกระทบทางการเงิน พบว่าเป็นข้อกำหนดแบบกว้างๆไม่รัดกุม เช่นไม่มีกฎเกณฑ์การแบ่งงวดงานงวดเงิน การไม่ระบุเวลาจ่ายเงินภายหลังส่งมอบงาน หรือไม่กำหนดลักษณะค่าเสียหายที่เกิดขึ้นภายหลังการบอกเลิกสัญญา หรือจากคดีสิทธิเรียกเงินชดเชย ซึ่งผลกระทบเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินของผู้รับจ้าง จึงควรมีการปรับปรุงและเพิ่มเติมข้อกำหนดแบบสัญญาจ้าง เพื่อให้มีผลกระทบในทางที่ดีต่อฐานะการเงินของผู้รับจ้าง ดังต่อไปนี้

1. ข้อกำหนดเกี่ยวกับค่าจ้างและการจ่ายเงิน กลุ่มผู้รับจ้างเห็นว่าการแบ่งงวดงาน และงวดเงินของผู้ว่าจ้างที่ไม่เหมาะสมกับเนื้องานจริง มีผลกระทบต่อฐานะการเงินของผู้รับจ้าง ผู้วิจัย เห็นว่าควรระบุเวลาจ่ายเงินค่าจ้างภายหลังส่งมอบงาน และกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งงวดงานและงวดเงินไว้ ณ สัญญาที่เป็นราคาเหมารวม

2. ข้อกำหนดเกี่ยวกับเงินค่าจ้างล่วงหน้า ผู้สัญญาให้ความเห็นว่าเป็นผลดี ต่องานก่อสร้าง ดังนั้น ผู้วิจัย จึงเห็นสมควรกำหนดให้มีการจ่ายเงินล่วงหน้า ในทุกสัญญาจ้าง

3. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการหักเงินประกันผลงาน กลุ่มผู้รับจ้างเห็นว่าไม่เป็นธรรม และมีผลต่อฐานะการเงินของผู้รับจ้าง ผู้วิจัย มีความเห็นว่า เพื่อให้การก่อสร้างดำเนินไปด้วยดี จึงควรระบุไว้ในเอกสารประกวดราคา และมูลค่าเงินประกันผลงานควรลดลง หรือไม่ควรมีข้อกำหนดดังกล่าว เพราะ เป็นการค้ำประกันเข้าช้อนกับหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา แต่ควรมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการหักเงินค่าจ้างในการปฏิบัติงานในแต่ละงวดล่าช้า ตามอัตราที่จะเห็นว่าเหมาะสม และให้ผู้ว่าจ้างคืนเงินดังกล่าวที่ผ่านมาให้ผู้รับจ้าง เมื่อผู้รับจ้างปฏิบัติงานแล้วเสร็จทันกำหนดเวลา ในงวดงานต่อมา ทั้งหมดหรือหากหลักประกันมาขอรับเงินดังกล่าวคืน ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยเห็นว่าเงินค่ารับนั้น ผู้ว่าจ้างมีสิทธิที่จะเรียกร้อง เมื่อผู้รับจ้างปฏิบัติงานล่าช้ากว่ากำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา เท่านั้น

4. ข้อตกลงว่าด้วยงานพิเศษและการแก้ไขงาน ผู้รับจ้างให้ความเห็นว่าการทำงานที่ผู้ว่าจ้างสั่งให้ทำงานพิเศษนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในสัญญา หรือสิ่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขงาน มีผลให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เพื่อป้องกันกรณีพิพาทของคู่สัญญา ผู้วิจัย จึงเสนอว่าควรให้มีการเจรจาตกลงราคาใหม่ตามเนื้องานจริง

5. ข้อกำหนดเกี่ยวกับสิทธิของผู้ว่าจ้างภายหลังบอกเลิกสัญญา กลุ่มผู้รับจ้างเห็นว่าการใช้สิทธิของผู้ว่าจ้างดังกล่าว มีผลให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และอาจเกิดกรณีพิพาทระหว่างคู่สัญญาขึ้นได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าควรกำหนดขอบเขตความเสียหายที่เกิดขึ้น ภายหลังการบอกเลิกสัญญาของผู้ว่าจ้าง ว่าให้ชัดเจน

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ ปัญหาจากข้อกำหนดในสัญญาจ้างก่อสร้างต่าง ๆ พบว่า มีบางข้อกำหนดที่มีประโยชน์ต่อการว่าจ้างก่อสร้าง ที่ควรกำหนดไว้ในแบบสัญญาจ้างของราชการ ดังนี้

1. สัญญาแบบปรับราคา ข้อกำหนดในแบบสัญญาจ้าง ควรแยกสัญญาแบบปรับราคาได้ไว้เป็นข้อกำหนดเฉพาะ เนื่องจากมีผลดีต่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย เมื่อมีค่างานเปลี่ยนแปลง

2. แบบรูปและรายการละเอียดคลาดเคลื่อน มีผลกระทบต่อด้านการเงินของผู้รับจ้าง สมควรให้ผู้รับจ้างได้รับเงินชดเชยหากความผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนนั้น เป็นความผิดพลาดทางวิศวกรรมหรือทางเทคนิค ในขั้นตอนการออกแบบหรือจัดทำแบบ

3. ความรับผิดชอบของผู้รับจ้าง จากการศึกษาพบว่าสัญญาจ้าง ควรกำหนดให้ผู้รับจ้างสามารถเรียกเงินชดเชยจากความเสียหายที่เกิดจากเหตุสุดวิสัยได้

4. การคุมงานโดยผู้ว่าจ้าง จากการศึกษาพบว่าข้อกำหนด ควรกล่าวถึงค่าใช้จ่ายในการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือตัดทอนงานตามสัญญาไว้ เช่นเดียวกับข้อกำหนดเกี่ยวกับงานพิเศษ และการแก้ไขงาน

5. การประกันภัย จากการศึกษาพบว่าแบบสัญญาจ้าง ควรปรับปรุงข้อกำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้รับจ้าง โดยกำหนดให้ผู้รับจ้างจัดทำประกันภัยสำหรับงานและเครื่องจักร เนื่องจากมีผลดีต่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย งานเร่งการคุ้มครองค่าเสียหาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย